

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

4 de Restitutione in integrum minorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

Impuberes. 101. de verbor. oblig. & ducit uxorem, & nubit, d. l. sciendum, de rit. nupt. Persona enim libera est a potestate aliena, bona nequaquam. Et si deceptis contrahentibus iura per restitutionem subueniant in integrum, *ut. de minor. 25. an. P. tit. de restit. mino. C. Sexto finitur tutela, ut diximus, 12. annorum in foeminis, in masculis 14. spatio, l. si. quan. tutor esse desi. C. §. 1. quib. mod. tut. finit. at cura eorum 25. tantum anno, §. 1. de curator.* Generaliter curator accedere potest, & dari omnibus, qui rebus suis superesse non possunt, *l. his qui in ea causa, de tuto. & curat. dat. C. in P.*

¶ Et proinde quia plura sunt, quae impediunt aliquem suis superesse rebus, vel recte eas tractare, curatorum, ratione subiectorum plures erunt positiones: sed ratione constitutionis curatorum, duae species adferuntur ab Ulpiano *in tit. l. 1. 2. ut alii sint legitimi, alii honorarii seu datui.* Legitimi, qui ex lege 12. tab. dantur: honorarii, quia praetore constituuntur. Omnes, si perpendamus morem, datui. Itaque omnes curatores nota quadam personarum sic distinguo. Curatores esse pupillorum, minorum 25. an. tutorum, furiosorum, prodigorum, ventris, bonorum, & actorum, & reipub. Dicemus de singulis. ¶ At proinde interim annota in summa, generaliter omnibus commune esse, ut satisfident, nisi ex causa remittatur satisfactio, iureatq; coram magistratu, rem pupilli saluam fore ex fideq; gesturos, & ad utilitatem sibi commissorum. Inuentarium faciant, *l. fin. §. sed cum antiquitas, & auth. quod naturaliter generale, & §. ex inuentario, de curat. fur. C. §. penult. ut si qui oblig. per hi. se hab. res mino. in auth.* Item hos omnes ut suspectos remoueri posse, si causa sublit, *l. 3. §. non tantum, & §. si curator ventris, de susp. tut. lib. 26. P. tit. 10.* Dehinc, quod omnes istae cura, ut tutela, sunt personalia munera, quia corporibus cum labore & sollicitudine animi ac vigilantia principaliter praestantur, *l. 1. §. illud tenendum, & §. aequae, de numeris, & bono. lib. 50. P. tit. 4.*

De Curatoribus pupillorum. Cap. 2.

In quib. causis tuto. vel cura. habent. tut. vel curat. dar. poss. li. 5. C. ti. 36.

1. *Causis, quibus pupillo habenti tutorem, curator ratione bonorum, vel litium adiungitur.*
2. *Curator pupillo datur, excusato eius tutore ad tempus.*

¶ Pupillis ¶ curatores accedunt, non ratione personae: sed ratione bonorum negotiorum, vel litium, *l. 3. §. pen. & si. de tut. in P. ut si pupillo expedit agere contra tutorem vel alium curatorem, §. interdum, & §. pen. de curato. §. si de ant. tuto. l. 1. 2. 5. de in lit. dan. tutor. li. 5. C. tit. 4. 4. alio contutore non existente, l. duobus, 25. de testam. tut. in P. Si legitimus tutor non sit idoneus §. interdum, ob egestatem, aut dignitatem, aut diffusum pupilli patrimonium, *l. fin. in quib. cau. tut. hab. tut. da. pos. C. l. quoties, 9. de admin. tut. l. prolatis, 6. de susp. tutor. l. solet, 13. de iure l. testamento, 11. de excus. tuto. Idem in dato a magistratu, vel testamento, l. si tutor, 9. de susp. tut. §. item si testamento, de curat. ¶ Item ¶ loco tutoris, qui ad tempus tantum excusatur, interim datur tantum curator, veluti ob legationem, vel aliam iustam causam, *l. 1. & 2. in quib. cau. tuto. hab. C. C. §. item loco tutorum, de cura. §. item qui resp. causa, de excus. tut. l. tutor, 28. eo. in P. l. in omnem, 15. de tut. & curat. ab iis, C. in P. si enim in perpetuum excusaretur, esset tutor dandus, d. l. in omnem, l. questionum, 12. de tutel. P. l. 2. in quib. caus. tut. hab. C. C. Datur itaque agro tutore existente, l. non solum, l. 12. §. si. de excus. tuto. vel furente per intervalla, l. Modestinus, l. idem Ulpianus, l. 14. de excus. tuto. P. vel adhuc minore existente 25. anno, d. l. non solum, §. si libertus. Item in casu *l. ex sententia, 29. de testam. tutel. in P. in eo qui sibi tutelam in testamento scripsit.****

De Curatoribus minorum 25. annorum. Cap. 3.

Lib. 1. Instit. tit. 23.

1. *Curatores inuitis non dantur minoribus, nisi in litem, & ratio, & 4.*
2. *Curatores dantur usque ad 25. an. quare, & 3.*
3. *Contra minores 25. annorum, non currunt praescriptiones.*
4. *Curatores olim non dati minoribus, nisi luxuriosis, & prodigis, & cum infamia ex lege Lectoria: hodie omnibus minoribus. Lex Lectoria, eod.*
5. *Curator minorum satisfact. inuentarium conficit, iurat rem minoris saluam fore.*
6. *Minor sine curatore gerens l. s. restituitur.*

¶ Curatores ¶ dantur tantum minoribus 25. ann. si ipsi desiderent, & illis volentibus, nec inuitis, §. item inuiti, de curat. *l. si impuberi, §. penult. de tuto. & curat. dat. C. l. fin. de his qui ueni. eta.*

*im; etia. si tamen in lite moniti noluerint eligere inuitis datur, l. 1. qui per. tu. C. d. §. item inuitis, cum aliter non possint esse in iudicio, l. 2. qui legit. perso. stan. in iud. hab. C. ¶ Masculi, ¶ inquit Iustinianus §. 1. de curat. l. 1. & l. 3. §. minores, de minorib. in P. puberes & foeminae viri potentes usque ad 25. annum completum curatores accipiunt. Quia licet puberes sint, tamen eius etatis sunt, ut sua negotia tutari non possint. Dicitur & haec etas minorum imperfecta, ratione consilii & experientiae rerum, l. si. in quib. cau. in integr. restitui. non est necess. ¶ Et ¶ proinde praescriptiones contra minores tempore eius etatis, quae olim rescindebantur restitutione, neque hodie currunt, vel sunt, d. l. fin. Nec prius robustam aetatem vel animi viam dicitur minor adeptus, quam ad vigesimum quintum peruenerit, l. si maritus, §. lex Iulia, ad l. Iuli. de adult. in P. ¶ Olim curatorem ¶ dare minoribus non expressa causa, infamiam quendam habere videbatur, quod esset suspicio prodigalitatibus in minore: vnde nec inuitis dari voluerunt, & nisi postulantibus illis, etsi interdicta illis fuisset bonorum suorum libera administratio. Donec M. Antonius Philosophus Caesar, de curatoribus cum antea non nisi ex l. Lectoria *(de l. Lectoria quae fiebat iudicium rei priuatae, adolescente aut furioso circumscripserat, agit Cic. 3. de Diuina. & 3. Offic.)* vel propter lasciuiam, vel propter dementiaem darentur, ita statuit, ut omnes adulti curatores acciperent non redditis causis, ut auctor Iulius Capitolinus *in vita M. Anton. philof.* ¶ Curatorem ¶ omnium & tutorum generale est, satisfactio, ¶ demtis quibusdam, de quibus suo loco: & sacramentum praebere omnia ex fide & utilitate minorum & pupillorum gerendi, inuentariumque conficere, *l. final. §. sed cum antiquitas, & auth. quod nunc, & §. ex inuentario, de curat. furio. C. §. pen. ut si qui oblig. per hi. se hab. res mino. C. in authen. coll. 6. const. 7. ¶ Si ¶ quando contingat minores 25. an. negotia gerere sine curatore, & illos restituendos esse aequum visum est, l. 1. de minor. 25. an. Restituere, est in pristinum statum reponere. l. restituere, de verborum significat. l. de sent. pass. & restit. Cod. l. 1. §. restituitur, ne quid in loc. publ. in P. l. videamus, in 2. §. in Fabiana de usaris in P. Videamus itaque de restitutione hac pauca.**

De Restitutione in integrum minorum.

Cap. 4.

De rest. in integ. lib. 4. P. tit. 1. De minorib. eod. lib. tit. 4. De in integ. rest. lib. 2. C. tit. 22. Lib. 1. Decretal. tit. 41. Lib. 1. Sex. tit. 21. Clement. lib. 1. tit. 1.

1. *Restitutione in integrum infans non eget, quare.*
2. *Minores ex quibus causis restituntur in integrum.*
3. *Restituntur minores lesi ob ignorantiam legum civilium, non naturalium, & ob imprudenciam etatis.*
4. *In restitutione in integrum consideratur primus, ut inmodica sit lesio.*
5. *Minores in delictis quando restituantur.*
6. *Minores errantes, non fallentes restituntur.*
7. *Minores non restituntur ex lesione casu adueniente.*
8. *Restitutio non datur, si alio remedio ordinario lesio subueniri possit.*
9. *Restitutio in integrum non datur contra patrem, vel patrono.*
10. *Restitutionsi in integrum minor iuramento recte renuntiat contrahendo.*
11. *Restitutio non competit de gesto, post impetrationem venia etatis.*
12. *Restitutio in integrum repoti non potest.*
13. *Restitutus minor quae ipse accipit, restituit.*
14. *Restitutions non petit, qui maior factus negotium in minori aetate factum ratum habuit.*
15. *Restitutions nomen quam late pateat, & a quo magistratus sine remissione.*
16. *Restituntur in integrum non tantum minores lesi, sed & aliter curia de causis.*
17. *Restitutions impetrantur a cancellaria, & examinantur apud iudices regios.*

¶ Nter ¶ priuilegia personalia, aetatis quoque est consideratio, ¶ per quam infans consilii innocentia excusatur, *l. quod infans, de rer. vend. in P. l. infans, ad leg. Corn. de scar. & hic restitutione in integrum non eget, cum ipso iure tutus sit. ¶ At qui ¶ maiores septennio sunt, infantiam excedentes, l. si infans, C. de iur. deliber. quousque aetatem 25. annorum impleant, vtuntur restitutione in integrum: si quid male gesserint: aut si omiserint emolumentum, quod acquirere potuissent: aut perdidissent quod habuerunt: vel si obligauerint se imprudenter oneri, quod illis recusa-*

re licuit: ceteris recte gestis, raris & probatis, l. non omnia. & l. quod si minor, §. non semper. de minor. 2. §. an. in P.

- 3. Subuenitur t̄ autem eis læsis ex duplici capite, vel propter legum ignorantiam ciuiliū, & propter imprudentiam ætatis. Non autem si quid aduersus leges naturæ commiserint, vel deliquerint, tunc enim negatur illis ætatis beneficium, l. etiam, de minor. in P. l. pen. de integ. restit. §. Obseruanda t̄ itaque erunt in restitutione minorum hæc, & alia quæ in epitomen redigo. Primum, vt læsus sit minor grauius: nam ob modicum damnum, ad restitutionem non recurritur, l. scio, de restit. in integ. §. in P. 2. §. Nō t̄ restituatur minor in delictis nisi quatenus leuanda est pœna, ne iuxta maiorum pœnam puniatur, l. auxilium, de minor. c. 1. & 2. de delict. pueror. aut nisi delictum sit quod ex culpa procedat, l. si aduers. delict. C. 3. §. Minores t̄ errantes nō fallentes restituuntur, l. 2. si minor se maio. dix. C. 4. §. Minores t̄ restituuntur, si ex inconsulta sua facilitate lædantur: non si casu, qui & prouidentibus contingere potuit, l. verum, §. sciendum, de minor. 25. an. Nam is minor qui iure communi vitur, non videtur circumscriptus, l. si. de integ. restit. maio. 25. an. C. 5. §. Circumscriptis t̄ minoribus dolo alterius non datur restitutio, l. si. C. de restit. in integ. quia expediri habent actionem de dolo: & proinde hoc remedium extraordinarium & subsidiarium cessat, l. in causis. 2. de minorib. 25. an. Vnde aliud 6. axioma colligendum, Non dari restitutionem in integrum, quando sibi uenit alioquo alio remedio ordinario minoribus potest, d. l. an. causa. & l. fancimus, in quib. cau. in integ. restit. non est necess. tit. si aduers. se iur. cap.
- 9. Minor non t̄ petit restitutionem in integrum contra patrem, aut patronos, l. 2. qui & aduers. quos. C. 8. §. Non t̄ auditur minor restitutionem petens, si contrahendo restitutionem ciuitauit solemnium iuramento, auct. sacramenta. si aduers. vendit. C. 9.
- 11. Nec t̄ si impetrauerit ante gestum veniam ætatis, leg. 2. de his qui ven. ætat. impetr. C. §. Vel 10. t̄ si eadem de re ante restitutionem postulauerit: quia restitutio in integrum reperi non potest, l. 4. C. si sepi. in integ. restit. fuerit postula. C. 11. §. Quando t̄ minor in integrum restitui desiderat, debet & ipse quæ ex negotio accepit omnia restituere, tit. de repudiatio. C. 12. §. Non t̄ potest postulare restitutionem in integrum negotii in minori ætate gestis, qui ad maiorem ætatem ueniens ratum illud habuerit, l. si mai. fact. aliena. rat. hab. Sunt & plures congestæ causæ ab Oldendorpio in tractatu de iure singulari, cur aliquando minores 25. annis non restituantur.
- 15. Porro t̄ quam late pateat restitutionis significatio, & an omnes magistratus possint restituere, idem Oldendorpius in sexta classe, cum quo videndus Zasius, & Azo in summa, tit. ex quib. caus. maio. in integ. restit. auunt. §. Etenim t̄ non minorum tantum 25. anni restitutio est, quorum tutelam prator accipit ob ætatem, cuius consilium fragile, & multorum insidiis expositum l. 1. de minorib. 25. an. in P. nam hoc rarum est ante hanc ætatem lapere:

S. illicet ingenium, & rerum prudentia uelox.

Ante pilos uenit, dicenda tuendaq. calles, Persius Saty. 4.

Sed etiam prator lapsos & circumscriptos restituere alios, & eis opem ferebat, l. 1. de restit. in integ. in P. siue metu, l. 1. de eo quod met. cau. siue calliditate, l. 1. de dol. malo, in P. siue absentia iusta & necessaria reipub. l. absentia, de reg. iur. l. 1. ex quibus cau. maio. in P. l. Pannonius Anius, de acq. hered. in P. l. quia absente, C. de procur. l. cum quidam, de acquir. hered. in P. tit. ex quibus cau. maio. C. & l. si quid, de restit. in integ. siue dolo malo, l. item 11. ex quibus cau. maio. l. ignorare, C. de restit. in integ. uelidelicet, qui non sua uoluntatis causa absint, l. reipublice causa, ex quibus cau. maio. P. l. quæ libera legatione, de legat. in P. l. non uero, ex quibus cau. maio. in P. siue per itatus mutationem l. 2. de restit. in integ. P. l. perinet, de capi. m. nu. in P. aut iustum errorem incidissent in captione. Quando autem & istis denegetur restitutio in integrum, consule Oldendorpium in o. p. sculo de iure & equitate. §. In t̄ Gallia minores & alii læsi, restitutionis petunt codicillos ab officina æquitatis seu cancellaria principis, quibus mandatur iudicibus regis tantum non aliis, Boer. q. 247. num. 16. ut si iusta & uera causa uideatur, restitutio fiat, & rescindantur contractus, vel nulli declarentur, Imbert. libr. 1. Institut. forens. Adimiturque notio harum restitutionum iudicibus minoribus & clientelariis dominorum locorum, item & ecclesiasticis, nisi agatur de læsione permutationis beneficiorum, Pap. libr. 1. R. haps. ar. est. tit. l. 4. ar. 9. in qua adhuc si de possessione contendatur, recte seneschalus cognoscat.

De Curatore mente captorum & furiosorum. Cap. 5.

Lib. 27. P. tit. 10. Lib. 5. C. tit. 70. §. furiosi, de curator. ap. Iustitia.

- 1. Insanorum species uaria.
- 2. Phreneticorum distinctiones.
- 3. Insania genus triste paraphrenesis ex atra bili.
- 4. Mania & amentia quid, & unde. Mania & amentie differentia eod.
- 5. Lethargia quid.
- 6. Mania furoris differentia cum insaniam.
- 7. Sinitia quid.
- 8. Are bilis insanie species quomodo generentur. Phrenesis & lethargi cause, & locus generationis, eod.
- 9. Fatuitatis & stultitie generatio & causa.
- 10. Melitides & Amphitides insignes stulti.
- 11. Corabus stultus stultus meriebatur.
- 12. Furorum & stultorum diuisio & gradus.
- 13. Insani Bacchantes Fanatici.
- 14. Furor alius continuus, alius cum interuallis.
- 15. Furoris interualla uel innumbrationes unde fiant.
- 16. Demens, seu mente capti, & furiosi differentia. Amentes sunt pueri, & ebrri, eod.
- 17. Furiosamentes cuiuscunque gradus sint, pupillis in gerendis negotiis comparati, pro absentibus habiti presentes, cæci ad negotia.
- 18. Siacis, Athamatis, & Agæus stultissimus furor, melancholicus, cæcus.
- 19. Fatui & stulti iudicio carent, ut imperiti.
- 20. Fatuus Abydi, quem penitebat sanum factum.
- 21. Thrasila mente captus mirifice stultitia sua delectatus potius quam sanitate.
- 22. Furiosus in agnatorum tutela iure 1. 2. tab.
- 23. Curator furiosi iuri debet eius corpus, patrimonium, & salutem.
- 24. Furioso fere in omnibus exemplo pupilli prospectum est, in substitutione, bonis, persona, &c.
- 25. Furioso non datur curator, nisi causa cognita, num. uere furiosus.
- 26. Furorem & insaniam simularunt Vlysses, David, Solon, Brutus.
- 27. Furioso pater, & filius patri esse curator potest, & de aliis personis, que esse curatores furiosi, uel ei petere possunt.
- 28. Curator furioso filio testamento dari potest a patre, qui non satis datur, tamen, & inuentarium facit.
- 29. Curatores a quibus magistratibus dantur furiosis.
- 30. Curator furiose uxori non datur maritus.
- 31. Furiosum curans extraneus, monitis proximis, & negligentibus eius successor sit.
- 32. Mutis curatores dantur.
- 33. Cura furiosi finitur, cessante furore.
- 34. Furoris diuini breuis annotatio, & diuisio ethnicorum.
- 35. Curator furiosi conuenitur negotiorum gestorum actione, non tutelæ.

Insani t̄ & amentes suis rebus uix superesse, saltem non semper possunt: ii autem in multiplici differentia sunt, de quibus uide Celsum, lib. 3. c. 18. §. Phrenetici t̄ quippe quidam sunt, qui in dementia esse incipiunt, & ægri, quodammodo adhuc sapiunt: tamen & uanis imaginibus infestantur. Quidam perfecte phrenetici, quibus mens illis imaginibus addita est. Horum que aliqui hilares, alii tristes sunt, alii facilius continentur, & uerbis tantum desipiunt, alii conlugunt, & uolenter quædam manu faciunt, hosque furor urget. Cauisatur phrenesis, ex apostemate calido in quibusdam exultente pelliculis cerebri.

Aliud t̄ genus insanie, quod in tristitia consistit, quam uideatur atra bili contrahere: aliqui dicunt, paraphrenesin, cuius causa est in apostemate existente in stomacho, uel in matrice mulieris, quibus purgatis desinere potest.

Tertium t̄ genus insanie eorum qui mente constant, sed imaginibus falluntur, & eorum qui mente desipiunt quoq; cum imaginibus falsis. Mania uel Amentia, læsio interioris partis cerebri est, quæ privat imaginationem. Ceterum amentia interiorem partem cerebri lædit: mania autem mediam cellulam offendit, priuatq; rationē, sic ut amentia imaginationē. His t̄ addi potest lethargia, q̄ est apostema in posteriore parte capitis generatum, q̄ inducit omnium obliuionem, Vitalis de Ferro, lib. de confertu bone ual. c. 69. sed & latius Hippoc. lib. de furo. quem tamē negat Galenus Hippocratis esse. Multa de his Arist. lib. prebl. sect. 3. o.